

Cit a vnímavost

Masaryk má za to, že „cit je slepý“; ale to je omyl, přinejmenším pak nepřesnost či polopravda. Jde ovšem o to, jak chápeme, co to je ten „cit“: citem totiž vždycky něco také vnímáme, reagujeme na to už tím citem, cit není jen pouhým doprovodem toho, co vnímáme nebo poznáváme, ale je vždy také součástí toho vnímání a poznávání. Jsou skutečnosti, které ani nemůžeme jinak vnímat, pokud to třeba máme rádi (nebo naopak máme neradi). Scheler plným právem zdůraznil, že empatie je součástí resp. složkou vnímání a poznání, nikoli čímsi jen doprovodným jakýmsi pocitovým epifenomémem. Někdy je třeba láska, jak říká, přímo způsobem, jak poznat druhého. Oddělování různých typů vnímavosti se zdá být naopak spíše sekundární pořádáním z naší strany, zatímco sama vnímavost (reaktibilita) je čímsi primárním. Proto také všechny prostředky a nástroje vnímavosti (ať už fyziologické nebo umělé a dokonce technické) mohou nastoupit až tehdy, když tu je ta reaktibilita prvotní, primární.

(Písek, 110508-1a.)